

УВОДНА НАПОМЕНА

Одбор за историјске науке покрива област историографије у општем програму Црногорске академије наука и умјетности. А опсег свога предмета и значај његове садржине одредио је (1983. године) властитим написом, званим ПРЕТПОСТАВКА ОДБОРА ЗА ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ. Одобрена у Академијином Одјељењу друштвених наука па у Скупштини Црногорске академије, ПРЕТПОСТАВКА је потврђена и на Научном скупу ПРОШЛОСТ ЦРНЕ ГОРЕ КАО ПРЕДМЕТ НАУЧНОГ ИСТРАЖИВАЊА И ОБРАДЕ, одржаном у Титограду 26. и 27. априла 1985. године. (Отуд је ПРЕТПОСТАВКА штампана у Зборнику радова, на почетку књиге „Прошлост Црне Горе као предмет научног истраживања и обраде“, Црногорска академија наука и умјетности, Титоград 1987; стр. 11—32).

Из пописа тема предвиђених ПРЕТПОСТАВКОМ (свега — 2!), од наслова и биљежака за другу и трећу по реду тему, спајањем је углављен предмет за један научни скуп под насловом: ИЗВОРИ И ИСТОРИОГРАФИЈА О ЦРНОЈ ГОРИ.

Припрема скупа је почела одлуком Одбора за историјске науке (15. марта 1988.) да се пошаље позив научницима који би својим знањем, писменим саставима и говорима на састанку допринијели расвјетљавању услова — по изворима и литератури — за даљу историографску обраду прошлости Црне Горе.

Тад су Одбор за историјске науке сачињавали: академик Владо Стругар, председник, академик Димитрије Димо Вујовић, академик Славко Мијушковић (умро 15. децембра 1989.), академик Бранко Павићевић, проф. др Јован Р. Бојовић, проф. др Миомир Дашић, др Новица Ракочевић, Милија Станишић, проф. др Петар Стојановић (умро 24. августа 1990.), др Душан Живковић.

Одбор је опуномоћио Влада Стругара, Дима Вујовића, Јована Р. Бојовића, Миомира Дашића, Новицу Ракочевића да, у сарадњи с Одјељењем друштвених наука, у одређеном времену, обаве непосредну припрему ради сазива скупа. Међутим, предвиђен да се одржи крајем 1989. године, скуп је одложен због поновљеног тражења извјесних прилога.

Научни скуп **ИЗВОРИ И ИСТОРИОГРАФИЈА О ЦРНОЈ ГОРИ** је најзад одржан у згради Црногорске академије, у Титограду, 17. и 18. децембра 1990. године.

За скуп је било пријављено 25 реферата; приликом дводневног рада присутни научници су саопштили садржаје 19 реферата; у расправи је судјеловало 10 учесника скупа.

Након сакупљања написаних прилога и потребне уредничке обраде, материјал Научног скупа је на сједници Одбора за историјске науке (27. новембра 1991.) усвојен и предложен за штампање. Ову одлуку потврдило је Одјељење друштвених наука на свом састанку 27. фебруара 1992.

Расправа (дискусија) на скупу се кретала у оквиру садржине поднесених реферата. У свему, била је занимљива, нека разјашњења и посебно важна, заједно сва вриједна да би се штампала. А што се та расправа не објављује, првенствено је због мањкања новца за све скупље издавање књига.

Цјелокупно градиво је дјеливо — што и сам попис наслова у садржају показује — на реферате о изворима и оне друге о литератури. Али, неки аутори су у својим рефератима описали познате им изворе и већ постојеће научне обраде и друкчије написе.

Све прилоге сједињава назив скупа и још више њихова вриједност као поузданих саопштења о одређеном предмету. Скоро сви реферати посвећени стварима лакше сагледивим садрже одлично објашњење неке кључне појединости. Реферати везани за једну важну страну струке или дуже раздобље прошлости, а који су особито важни за архивистику и историјску науку о Црној Гори, прегледно приказују стање и домете и упућују одакле и од чега наставити даље обраде.

Има у овом збиру неколико реферата који би, будући изванредно ваљани, могли да послуже као уводан приступ за нарочиту, ширу и продубљенију расправу о одређеном предмету.

Историографска приповједност је опште одличје свих радова. Та врста говора како потребна за тачан приказ сваког појединог предмета, прилично је важна и као сједињујућа вриједност написа већине аутора. Но, сваки је овдје особен писац, говори језиком својственим струци и својој даровитости, било да је истанчано приказао узету појединост или је размислио о големој ствари помоћу књижевног израза.

А што се кроз поједина штива наводе, па и тумаче свакоме у струци позната начела, то је потребно, јер уплитање основних правила повећава сву важност ових збором и књигом обједињених радова.

Показало се неостварљивим да се добије на једном скупу преко саопштења потпуни преглед свих важних фондова у којима се налазе извори за упознавање прошлости Црне Горе. Остаје доста недодирнутих, простора, блиских или раздањених по току времена и према странама у архивистици и историографи-

ји. Ова непопуњеност је недостатак, но и поука која упозорава да се убудуће изабирају за научне састанке (шири скуп или округли сто) стања и развоји мањег распона у времену, односно ствари саме по себи погодније за потпун преглед и цјеловиту обраду.

И на овом скупу, као и на оном претходном, који бијаше увод за рад у области историографије од стране Црногорске академије наука и умјетности, испољиле су се разлике у гледиштима више учесника. Та противрјечна поимања о истим стварима намећу потребу посебно приређених расправа о језгрима спорова. Овако би могао да услједи разбор о неминовности разногласја, друкчије речено, добро припремљен разговор више начелан него подробан, изгледима историографије у плуралистичком друштву (подразумијевајући да се окончало доскорашње дуго раздобље монизма, једнопартијности, у свим друштвеним наукама у Југославији).

Скуп је саслушао причу и, сажео закључке о неколико нужних потреба историографије и архивистике у Црној Гори:

1. да се старањем установа власти и науке заштите историјски извори свих врста, од посљедњих, савремених нам написа и знакова до пређашњих и најранијих записа у камену (на гробовима и споменицима, на примјер) и уопште предмета који неким својим видом свједоче о људима, догађањима и стањима у прошлости;

2. да се разгранава тематска област историографије осјећајући плурализам мишљења као подстицајну околност за напредак и у овој друштвеној науци;

3. да се оспособљавају стручњаци за историографију и архивистику путем редовног школовања, потпомагањем талентованих ученика и студената, омогућавањем допуне знања и учењем у иностранству, у одговарајућим установама и на пригодним течајевима.

Строго мјерећи колико се овим подухватом испунила намјера Одбора за историјске науке, свакако треба рећи: успјешан је Научни скуп **ИЗВОРИ И ИСТОРИОГРАФИЈА О ЦРНОЈ ГОРИ**.

На крају ове уводне напомене може се казати да Скуп о изворима и историографији, исто као и онај претходни научни разговор о читавој прошлости Црне Горе, потврђује усмјеравајућу важност **ПРЕТПОСТАВКЕ ОДБОРА ЗА ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ**.

**ПРЕДСЈЕДНИК
ОДБОРА ЗА ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ**

Академик Владо СТРУГАР

